

A BIZALOM KÉRDÉSE A RENDŐRSÉG ÉS A TÁRSADALOM RELÁCIÓJÁBAN

1. Bevezetés

Az utóbbi évtizedekben a külföldi szakirodalomban számos empirikus kutatás látott napvilágot, amelyek a rendőrség társadalomban betöltött szerepét, működésének társadalmi hasznosságát, megítélésének bizalmi faktorait vizsgálták. Ezek a tanulmányok számos olyan tényezőt és korrelációs összefüggést tártak fel, amelyekkel megfoghatóvá, közvetve – a hiányát mutatva – mérhetővé váltak eddig csak elvont elemként kezelt olyan fogalmak, mint akár a rendőrség munkájának törvényes és igazságos jellege.

Nyilvánvaló, hogy a rendőrség munkájának eredménye a közte és a társadalmi közege közötti egyensúlyban testesül meg. A probléma többnyire abból fakad, amikor magára a rendőrségre van bízva annak megítélése, hogy eldöntse, hogy a munkája mitől lesz jó és hatékony. Intézkedései, döntései, eljárásai és összességében a működése átlátható-e, önértékelésében hangsúlyos-e az eljárási igazságosság érvényre juttatása.¹ Éppen ebből az okból kell külön kezelni az olyan országok rendőrségi rendszereit vagy modelljeit, ahol a rendőrség hatékonyságát maga a rendőrség állapítja meg, elsősorban eredménycentrikus, mennyiségi adatokat tartalmazó statisztika mutatókkal, azoknak az országoknak a rendőrségeitől, amelyek valódi empirikus tudományos kutatásokkal igyekeznek hiteles képet kapni a társadalom rendőrségbe vetett bizalmi tőkéjéről.

E tanulmányban arra kívánok magyarázatot adni egy huszonkét európai országban elvégzett kutatás eredményei bemutatásával, hogy valójában a rendőrség önmagában nem is képes a lakosság bizalmi szintjét növelni, ugyanis az sokkal inkább az adott társadalmi közegben jelenlévő általános bizalmi szint függvénye, mintsem a rendőrség tevékenységének outputjával érdemben befolyásolható minőség.

2. A rendőrség hatékonysága és a társadalmi bizalom összefüggése

A hatékonyság a rendőrség esetében is többet és mást jelent, mint egyszerűen eredményesnek lenni, akár büntetőeljárás vagy közgazdasági értelemben. Ahogy a közigazgatás úgy a rendőrség hatékonyságát egzakt számok hiányában mennyiségi mutatókkal nem lehet mérni, amennyiben ezt mégis megkísérlik, akkor ennek az alacsony hatékonyságot elfedő és a statisztika hitelét rontó következményei lesznek.² A környezetben, tehát a közösségnél jelentkező „társadalmi hasznosság” a rendőrségi szervezet által beállított „mennyiségi” outputtal lényegében alig befolyásolható, azzal nincs is érdemi kölcsönhatásban.

---

¹ Tyler, R. Tom: Trust and legitimacy: Policing in the USA and Europe European Journal of Criminology 8(4) 2011. 254-266. o.

² Finszter Géza: Vízión a rendőrségről. Belügyi Szemle, 2008/1. 14. o.

Elég, ha csak a törvényesség és eredményesség ellentmondásaira utalni.³ Másik oldalról a környezet, kvázi az állampolgárok, mint az eredmény megjelenési színterében mutatkozó elvárás, nem egyezik meg a rendőrség szervezetének saját teljesítmény kritériumaival. Bizonyított tény, hogy a rendőrök viselkedési kultúrája, hozzáállása, kommunikációja jobban javítja a rendőrség társadalmi megítélését, illetve csökkenti képes az állampolgárok elégedetlenségét és a rendőri intézkedésekkel szembeni panaszok számát.⁴

A rendőrség társadalmi beágyazottsága és bizalmi elfogadottsága tehát erősen korrelál a hatékonyságával.⁵ Absztrakt elemként a jogállamiság garanciális hangsúlyainak (nyitottság, civilkontroll, tisztességes eljárás, egyenlő bánásmód stb.) erősödése a nehezen megfogható bűnözési félelemérzet csökkenésében és a lakossági bizalom növekedésében manifesztálódik.⁶ Egy empirikus belga kutatás is megerősítette, hogy az eljárási igazságszolgáltatás lényegesen nagyobb szerepet játszik a rendőrség teljesítményének megítélésében, ezáltal a polgárok rendőrségbe vetett bizalmának kialakulásában, mint az un. bűnözési statisztikák.⁷

Nyugat-Európában végzett kutatások a hatékonyság és a bizalom közötti összefüggést kiegészítik a rendőrség magatartásában megjelenő egyenlő bánásmóddal.^{8,9} Ezek alapján inkább az északi-európai országokban azonosítottak magasabb bizalmi szintet, amely országok lényegesen alacsonyabb bűnözéssel és megbízható, kiszámítható közigazgatási és igazságszolgáltatási renddel rendelkeznek.¹⁰ Az intézményekbe vetett bizalom szorosan kapcsolódik a polgárok tapasztalataihoz, amelyekben az intézmény betartja azokat a szabályokat, amelyeket egy demokratikus folyamat révén meghatároztak számára, és milyen mértékben szolgálja a közérdeket. Finnországban és a többi északi országban a rendőrség iránti bizalom a magas szintű társadalmi egyenlőségből és a polgárok

³ Jerome H. Skolnick szerint abban ragadható meg a demokratikus társadalmi rendészet fő problémája, hogy a rendőrség eredményességre törekvése ellentmondásban áll a törvényesség követelményeivel. Vö. Skolnick, Jerome H.: *Justice Without Trial: Law Enforcement in Democratic Society*. 2nd ed. Wiley and Sons, New York, 1975. 6. o. Idézi Korinek László: *Rendszerváltozás a belügyben. Belügyi Szemle 2015/1.* 13. o.

⁴ Nicole E Haas, Maarten Van Craen Leuven, Wesley G Skogan, Diego M Fleitas: *Explaining officer compliance: The importance of procedural justice and trust inside a police organization. Criminology & Criminal Justice 2015.* 1-22. o.

⁵ Az állami irányítással kapcsolatos viták speciális okainak (úgy mint törvénytörő cselekmények, militarizáció, vagy láthatóan csökkenő eredményesség) alapja, hogy mélyebb és alapvetőbb változások vannak a jelenkori társadalomban. Korábban az volt megfigyelhető, hogy a modern nemzetállamok fejlődésével párhuzamosan az állami irányításban a speciális szervezetek egyre inkább elkülönültek egymástól, de központilag igyekeztek irányítani a részterületeket. Ma már ez tarthatatlan nézet. A társadalomban a rendőrség szimbolikus szerepe legalább olyan fontossá vált, mint annak közvetlen hatékonysága a bűncselekmények kezelésében. Lásd Newburn, Tim – Reiner, Robert: *Policing and the police*. In: Maguier, Mike – Morgan, Rod – Reiner, Robert (Eds.): *The Oxford Handbook of Criminology*. 5th ed. University Press, Oxford, 2012. 806–838. o.

⁶ Gaál Gyula – Molnár Katalin: *Ami elromolhat, az el is romlik? A média szerepe a biztonságos, élhető közösségek formálásában. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIV.* Pécs, 2013. 138. o.

⁷ Creane, Maarten – Skogan, Wesley G.: *Trust in the Belgian police: The importance of responsiveness. European Journal of Criminology 2015, Vol. 12(2) 2014.* 129-150. o.

⁸ Jackson, J, - Bradford, B.: *Crime, policing and social order: On the expressive nature of public confidence in policing. British Journal of Sociology 60(3) 2009.* 493-521. o.

⁹ Sunshine, J, Tyler, T.: *The role of procedural justice and legitimacy in shaping public support for policing. Law & Society Review 37: 2003.* 513-548. o.

¹⁰ Käriäinen, J.: *Trust in the police in 16 European countries: A multilevel analysis. European Journal of Criminology 4(4): 2007- 409-435.* o.

általános kormányzati tapasztalatához szorosan kapcsolódik, amelynek részét képezi a rendőrség is.¹¹

3. A bizalom természete a rendőrség és a polgárok vonatkozásában

Kijelenthető, hogy a bizalom bizonyosan elősegíti a rendőrség és a polgárok közötti együttműködést. Sokféle megközelítésben tanulmányozták már a kutatók a polgárok rendőrségbe vetett bizalmát. Ámde jogosan merül fel a kérdés, hogy vajon a rendőrök bíznak-e egyáltalán a saját közösségükben? A rendőrségi kultúrával foglalkozó irodalom általában arra a következtetésre jutott, hogy a rendőrség meglehetősen cinikus megközelítést alkalmaz a polgárokkal szemben. Ennek empirikus bizonyítéka azonban kevés, elsősorban az Egyesült Államok és az Egyesült Királyság nagyobb városaiból származik. Másrészt a társadalmi tőkére összpontosító irodalom azt sugallja, hogy az általános bizalom a társadalmak között nagyon eltérő, és hogy a társadalmi egyenlőségéből, a jó közigazgatásból és a magas polgári aktivitásból fakad. 2002–2008 között elvégzett Európai Társadalmi Felmérés 22 országból összegyűjtött összesített adat alapján a rendőrtisztek és más válaszadók körében alátámasztja a rendőri cinizmus feltételezését. Habár a rendőrök általános bizalma ugyanúgy tükrözi a társadalom egésze iránti általános bizalom szintjét. Ez arra a következtetésre sarkall minket, hogy azokban az országokban, ahol a polgárok általában bíznak egymásban, a rendőrség a polgárok bizalmát is jobban bírja; mint azokban az országokban, ahol általában alacsony a társadalmi bizalom. Ezekben a társadalmakban a rendőrség tagjai is cinikusan viselkednek az állampolgárokkal.¹² Tehát alapvetően két alternatív magyarázat van a rendőrség és a lakosság iránti bizalom természetét illetően. Az első kiindulópont a rendőrség cinizmusa, amely a korábbi kutatások során többek között Broderick rendőr típusainál is felmerült¹³.

A cinizmus, avagy a rendőrök állampolgárokat érintő elutasító, vagy közönyös magatartása lényegileg a rendőrségi kultúra része, ami zömében gyanakvó, akár ellenséges attitűdben is megnyilvánulhat. Vannak olyan kutatási álláspontok, amelyek a cinizmust a rendőrségi kultúra immanens elemeként tekintik, amely a rendőrségi munka tartalmából és annak hierarchikus felépítéséből fakad. Vagyis a rendőri szolidaritás, és az általuk elkövetett törvénytelenések és a külvilág, azaz a társadalom felé történő orientáció és nyitottság között fordított előjelű összefügg áll fent.¹⁴ A szervezetszociológiai kutatások a rendvédelmet szintén, mint sajátos szubkultúrát határozzák meg, amely jól definiálható belső csoportismérvekkkel rendelkezik. Minden rendőri szervezet, amikor felveszi magára ennek a testületnek a jegyeit, egy időben kétféle műveletet hajt végre: egyrészt elhatárolja magát a környező társadalomtól (izoláció), amit kifejez az egyenruha, az általánostól eltérő viselkedési szabályok, a rendőri szolgálathoz kapcsolódó különleges jogosítványok és kötöttségek, másrészt viszont kialakul egy erőteljes belső csoportképzési folyamat, amelyet a szakma megtanulása és a mindennapi szolgálat kovácsol össze. Ezek a kohéziós elemek hozzák létre a rendőri kollektívák sajátos értékeit, mint amilyen a veszély vállalásának a

¹¹ Kääriäinen, J.: Why Do the Finns Trust the Police?, *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 9:2, 2008. 141-159. o.

¹² Kääriäinen, J. – Sirén, R.: Do the police trust in citizens? European comparisons. *European Journal of Criminology* 9(3) 2012. 276-289. o.

¹³ Broderick, John J.: *Policing a time of change*. General Learning Press, Morristown, 1977.

¹⁴ Schernock, Stan K.: An empirical examination of the relationship between police solidarity and community orientation. *Journal of Police Science and Administration*, vol. 16, 1988, 182-194. o.

hétköznapit meghaladó szintje, a nagyfokú kollegialitás, és a túlzó szolidaritás. Ennek a zárt és környezetéhez szolidárisan viszonyuló szubkulturális miliónek sajátos viszonya alakul ki társadalmi közeghez kapcsolódóan, amelyre nézve számos elmélet látja igazoltnak a környezetét elutasító, attól elidegenedő, arra elutasítóan reagáló etnocentrikus rendőrkép felfogását. Mindez olyan következtetésre sarkall, hogy az tekinthető jó rendőrnek, aki uralkodik az emberek felett és megvédi kollégáit a felelősségre vonástól.¹⁵ E feltevés szerint tehát a rendőrségnek cinikus gondolkodásmódot kell alkalmaznia az állampolgárokkal szemben minden szervezetben, a környező társadalomtól függetlenül.

Van olyan tudományos álláspont miszerint a rendőrök viselkedése az állampolgárokkal, a bizalom kultúrájának belső szervezeti kialakításával, és megteremtésével pozitív irányba befolyásolható.¹⁶ A másik megközelítés ellenben az általános bizalom fogalmát veszi alapul, beleértve a bizalom jelentését, a bizalom kialakulását és a társadalomra gyakorolt hatásait. Különösen érdekes kérdés az, hogy a rendőrségen dolgozók hasonló általános bizalmi szinttel rendelkeznek-e vajon, mint a velük azonos társadalomban élő többi polgár. Hipotetikusan, hogy a társadalmak általános bizalmi szintet generálnak és tartanak fenn, akkor valószínű, hogy ugyanazok az erők, amelyek általában az emberek között bizalmat megteremtik, szintén növelik a rendőrség és az állampolgárok közötti kölcsönös bizalmat.

4. Akkor most kivel is van a gond: a rendőrrel vagy a társadalommal?

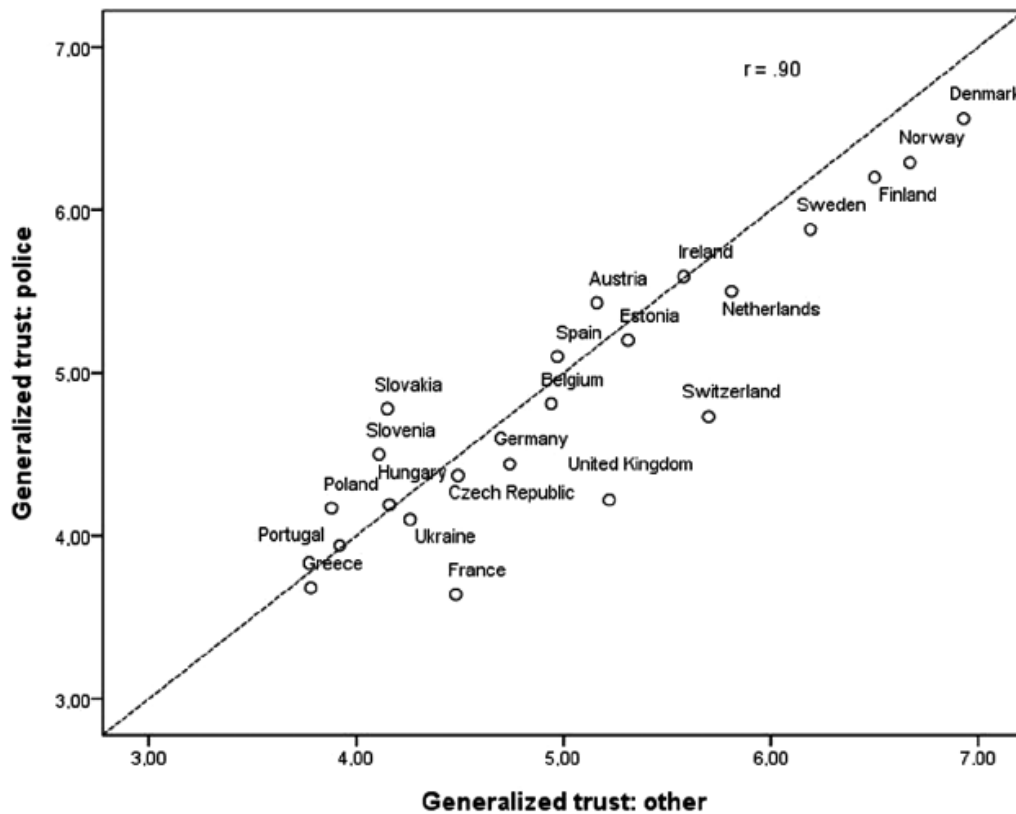
A tanulmány európai társadalmakra vonatkozó megfigyelései meglepő eredményt hoztak. Úgy tűnik, hogy az európai rendőrségnek kicsit alacsonyabb az általános bizalmi szintje, mint az átlag polgároké, ám a különbség meglehetősen csekély. A rendőrök bizalma az országuk polgáráival azonos módon szorosan kapcsolódik a társadalom általános bizalmi állapotához. Úgy tűnik, hogy a társadalmi tökélet és bizalmat generáló és fenntartó társadalmak képesek általános rendű bizalmat létrehozni a rendőrök között is. Más szavakkal, megállapításaik azt sugallják, hogy a rendőrség polgárok iránti bizalma ugyanolyan tényezőkkel magyarázhatóak, amelyek meghatározzák az állampolgárok egészének általános bizalmát. A rendőrökké válók ugyanabban a társadalomban nőnek fel és nevelik gyermekeiket mint ahol mindenki más is és tevékenykedik. Ezzel egybevégt annak a kutatásnak a következtetései, amit ezeröttszáz 10–15 éves felüli fiatal angliai és walesi gyerek körében végeztek 2010–2012 között. Ez arra a következtetésre jutott, hogy a gyermekek véleménye a rendőrségről megegyezik szüleik véleményével. Erős és következetes kapcsolatot áll fenn a gyermekek és szüleik nézetei között¹⁷. Az európai összehasonlító kutatás eredményei határozottan azt mutatják, hogy a rendészeti területén dolgozó férfiak és nők mindenképp saját közösségük tagjai. Úgy tűnik, hogy a rendőri foglalkozás nem hoz létre sajátos „kultúrát”, amely önmagában erősen csökkentené a bizalmat. Vannak kivételek e szabály alól. Franciaországban, az Egyesült Királyságban és Svájcban a rendőrség tisztviselőinek a polgárokba vetett bizalma jóval alacsonyabb, mint a

¹⁵ Krémer Ferenc: A rendőri szubkultúra valamint a korrupció néhány sajátossága – egy kérdőív tapasztalatai. Kézirat. 1998. 13. o.

¹⁶ Maarten von Craen: Understanding police officers' trust and trustworthy behavior: A work relations framework. *European Journal of Criminology* 2016, Vol. 13(2) 2016. 274-294. o.

¹⁷ Katy Sindall – Daniel J. McCarthy and Ian Brunton-Smit: Young people and the formation of attitudes towards the police. *European Journal of Criminology* 2016. 1-21. o.

lakosság bizalmi színté. Másrésztől, néhány országban a helyzet éppen ellenkező: például Szlovákiában a rendőrök sokkal jobban bizakodnak, mint más állampolgárok.

1. sz. ábra: A rendőrök általános bizalmi pontszáma a többi válaszadóval szemben.¹⁸

Ahogy a fenti ábra is mutatja az általános bizalmi szint a lakosság és a rendőrség esetében majdnem tökéletesen egybeesik. Magyarország esetében mindössze 0.03 %-os eltérés van a kettő között (4,19: a rendőrök és 4:16 a többi válaszadó általános bizalmi értékének marginális átlaga). Azonban nem túl jó hír, hogy a lista végén kullogva mindössze alig három országot előzünk meg a bizalmi index értékei alapján.

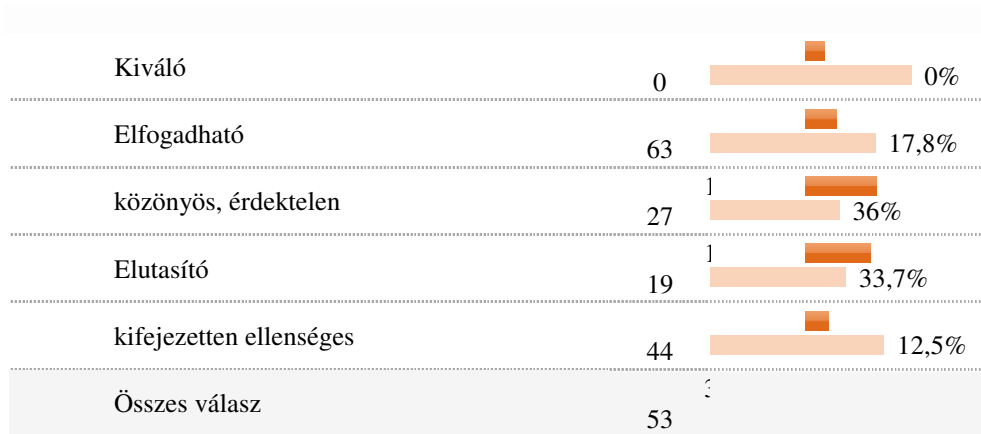
Az európai kutatás eredményei egybevágóak az általam 2015-ben végzett kutatással¹⁹, amelynek kapcsán Krémer-Molnár féle kutatás²⁰ kérdéseit részben módosítottam, mivel velük ellentétben nemcsak azt akartam megtudni, hogy hol kamatoztatható a civil-rendőr jó viszony, hanem azt is, hogy a rendőrökben mennyire domináns a társadalmi kooperativitás

¹⁸ Forrás: Kääriäinen – Sirén: i.m. 286. o.

¹⁹ Vári Vince: Empirikus kutatás a rendőrök körében a civil-rendőr viszonyról, a statisztikai szemléletről és a bűnüldözés hatékonyságáról In: Christián László (szerk.) Rendészettudományi kutatások: Az NKE Rendészettudományi Kutatóműhely tanulmánykötete. Dialóg Campus Kiadó. Budapest, 2016. 151-166. o.

²⁰ Krémer Ferenc – Molnár Emília: Modernizálható-e a magyar rendőrség? – A rendőrök véleménye. Magyar Rendészet, 2000/3-4. 82-102. o.

attitűdje, illetve mennyire frusztráltak az állampolgárok által feljűk irányuló fokozott mértékű problémamegoldást váró elvárásrendszerrel szemben. A kapott adatok inkább a passzív civil koncepcióját erősítik meg, pontosabban a rendőrségen belül ez tűnik a leginkább elterjedt megközelítésnek, viszont örvendetesen magas a „rendőrök segítik a polgárokat” válaszok aránya, ami mutatja, hogy a rendőrök között sokan vannak, akik a közös biztonságteremtést tartják helyes módszernek.

2. sz. ábra: Az állampolgár rendőrök felé irányuló bizalma inkább...

A fenti táblázat arról tájékoztat, hogy a rendőrök többsége (80%) szerint az állampolgárok zöme a közönyöstől a kifejezetten ellenséges attitűddel rendelkezik irányukba, kiválnak *senki*, míg elfogadhatónak is csak 18% értékelte a civilek rendőrökhöz fűződő viszonyát, mely korántsem fest rózsás képet a civil–rendőr viszonyról.

Megjegyzendő, az említett 2002-ben készült kérdőíves felmérés a lakosság véleményére volt kíváncsi a rendőrség munkájáról és szerepéről. Meglepően az erkölcsi és anyagi megbecsülés hiányát és a technikai elmaradottságot jelölték meg legfőbb hiányosságként. Kvalitásként a hivatástudatot és a korrumpálhatóság hiányát nevezték meg. A két véleménykör kissé ellentmond egymásnak: bár látszik, hogy tisztában vannak a rendőrök nehéz helyzetével, az összefüggést a korrupció és az anyagi helyzet között mégsem érzékelték kellőképpen.²¹ Patricia Warren hasonló elvet hangsúlyoz, amikor a polgárok rendőrségbe vetett bizalmát vizsgálta²². Olyan megállapítást tesz, hogy a bizalom nemcsak a polgárok személyes tapasztalataiból származhat a rendőrség munkájával kapcsolatosan, hanem azoknak a tapasztalatoknak az egész közösség általi narrációjából, amit nagymértékben meghatároz az érintett személyek társadalmi pozíciója. A diszkriminációt és a társadalmi igazságtalanságot folytató közösségek, társadalmi közösségek a bizalmatlanság kultúráját építik, amely nemcsak a rendőrségre, hanem más állami döntéshozatali jogkörrel rendelkező intézményekre is irányul.²³ Valójában a

²¹ Nagy Szilvia Ildikó: Lakossági vélemények a rendőrségről és a bűnözésről. A rendvédelmi munka társadalmi beágyazottsága. Rendőrtiszti Főiskola Társadalomtudományi Tanszék. Budapest, 2004. 98-106. o.

²² Warren, Patrick: The continuing significance of race: An analysis across two levels of policing. *Social Science Quarterly* 91(4) 2010. 1025–1042. o.

²³ Vári Vince: Conceptual Framework: Measuring Police Performance and Efficiency. The Types of “Quality” Indicators in Foreign Researches. *Magyar Rendészet* 2018/1. szám. 193-207. o.

rendőrségi kultúráról folytatott vita ugyanazon gondolat körül forog: a rendőrségi magatartások, eljárások egyaránt cinikus benyomást keltenek a polgárokból. A kutatás eredményei²⁴ ezzel szemben azt mutatták meg, hogy a rendőrséggel kapcsolatosan kialakított társadalmi értelmezések nagymértékben függenek a környező társadalom kollektív lelki állapotától. Azok a társadalmak, amelyekben a társadalmi konfliktusokat még nem sikerült megfelelően kezelni és megelőzni, valószínűleg gyümölcsöző talajt jelentenek a rendőrök cinikus viselkedéséhez, és ezzel együtt az irányuk fennálló társadalmi elutasítottsághoz.

5. Összegzés

Aligha lehet kétséges, hogy egy ellenséges, opozícióban lévő társadalmi közegben minden kívülről és feladatait tekintve visszatetszést keltő csoport saját értékeibe és kohéziójába kapaszkodva igyekszik védekezőképességét fenntartani,²⁵ aminek következménye az ellenséges környezeti tényezők további erősödése, vagy reprodukciója²⁶ lesz, ahol már teljességgel felesleges a hibákat vagy okokat firtatni, különösen, ha azok hosszú ideje beágyazott kollektív társadalmi vagy szubkulturális sztereotípiával párosulnak. Ezért hihetőbb az alapvetően cinikus rendőrképpel szemben egy az „etnocentrikus” rendőrképpel szembenálló olyan kutatás eredményére hagyatkozni, amit nem mellesleg a japán rendőrségi modell hatékonysága is igazolt. Vagyis a belcsoportok befelé irányuló tisztelete, elfogadása, megbecsülése, és a csoport összetartozását erősítő értékeinek és hagyományainak pozitív elfogadására épülő intenzív identifikáció egyenesen arányos a kifelé irányuló orientáció növelésének szükségletével.²⁷ Következésképpen, ha a rendőrség összetartozás-igényét nem a társadalom intoleranciával szembeni védekező attitűdje alakítja ki, úgy normál esetben ez a kohézió pozitívan hat akár a rendőrség társadalmi beágyazódására is.²⁸ Finszter is egyetért ezzel, amikor azt mondja, hogy a rendszer oktan titkolózása okozza a társadalom rendőrséggel szembeni előítéletességét, amelyre a testület tagja maga is előítélettel válaszol.²⁹

Egy zárt rendszer mindig a környezetével, saját köz törekszik egyensúlyba kerülni, ahhoz kíván adaptálódni. Így a környezeti tényezők pozitív változása – jelen esetben a társadalmi légkör – másik oldalról a zárt rendszer, jelen esetben a rendőrség zárkózottságának, óvatos ellenállásának a lebontása erősíti a társadalmi beágyazódást. Ehhez viszont őszinte párbeszédre van szükség a rendőrség és a társadalom között, amihez első és elengedhetetlen a rendszer önmagával való szembenézése. A szembenézésére való képesség hiányát azonban erősen feltételezi a rendszer önvédő mechanizmusának konok

²⁴ Juha Kääriäinen –Reino Sirén: i.m.

²⁵ Perez, Douglas W: Common Sence about Police Review. Temple University Press, Philadelphia, 1994. Idézi Krémer Ferenc i.m. 245. o.

²⁶ Ericson, Richard V.: Patrolling the facts: secrecy and publicity in police work. The British Journal of Sociology, vol. 40. No. 2. 1989. 205–225. o. Idézi Fogarasi Mihály: A rendőrség és a társadalom. In: Fogarasi Mihály (szerk.): Pszichológia rendőri vezetőknek. Rendőrtiszti Főiskola. Budapest, 2003. 13. o.

²⁷ Dion, Kenneth L.: Intergroup conflict and intragroup cohesiveness. In: Austin, William G. – Worshel, Stephen (Eds.): The social psychology of intergroup conflict. Brooks/Cole, Monterey, 1979. 221-224. o.

²⁸ Vagyis a rendőrség zártságát és összetartozását nem a társadalom rendőrséggel szembeni elutasítása hozza létre vagy gerjeszti, hanem a közös hivatásteretét és gyakorlása. A rendőrök részéről a nagyobb társadalmi szolidaritás igényét igazolja a 12.2. alfejezet 8. számú diagramja.

²⁹ Finszter Géza: A rendőrképzés és a rendészettudomány. In: Németh Zsolt (szerk.): Tiszteletkötet Sárkány István Sárkány István 65. születésnapjára. Rendőrtiszti Főiskola. Budapest, 2010. 68.

tagadása vagy háritása.³⁰ Ennek kitűnő mutatója, ha az adott országban nem folynak empirikus kutatások a témában, ahogy előremutató szakmai diskurzus sincs.³¹ Így ezek hiányában tudományos érteken véve szinte semmit sem tudunk az adott társadalom és rendőrsége bizalmi viszonyának mibenlétéről.

---

³⁰ Festinger szerint valahányszor egy embernek olyan információja vagy véleménye van, amely magában véve arra késztetné, hogy ne hajtson végre valamilyen cselekvést, ez az információ és vélemény disszonáns azzal a ténnyel, ahogy a cselekvést végrehajtotta. Ha ez a disszonancia fennáll, az illető vagy cselekvésének megváltoztatásával, vagy meggyőződéseinek és véleményeinek megváltoztatásával próbálja mérsékelni. Különösen igaz a disszonanciahatás érvényesülése, ha kényszerű engedelmességi helyzetben kell a nemkívánatos döntés okozta viselkedés belső konzisztenciáját megteremteni. Vö. Festinger, Leon: A kognitív disszonancia elmélete. In: Hunyadi György (szerk.): Szociálpszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest, 1973. 76. o.

³¹ Reising, M.D., Tankebe, J. & Mesko, G. Compliance with the Law in Slovenia: The Role of Procedural Justice and Police Legitimacy. Eur J Crim Policy Res 20, 259-276. 2014. o.